

1 Ujímaje se této trochu nevděčné práce o takzvaných „odpadcích“ české literatury
2 psáti, připomínám, že neděje se tak pro nějakou kratochvíli čtenářů, leč z důvodů
3 rehabilitovati tento druh tvorby románové, očistiti jej od nánosů předsudků a ukázati na
4 veliký význam krvavých románů v našem národě, jakož i vyzvednouti a zdůrazniti vysoké i
5 důležité hodnoty mravní, utajené v těchto zjevech písemnictví. Literární profesionálové ovšem
6 se nepotěší touto mojí užitečnou nad výsost prací: neboť jednak nepřijde jim tato studie ani do
7 ruky a na vědomí, jednak též z důvodů, že k podobným spodinám literatury neklesl nikdy jich
8 orlí let, a tudíž zájem o věc jim chybí.

9 Současní pitvatelé raději k současným než-li ku dávno odbytým a přežitým
10 obluzeninám svoji pozornost obracejí. Nebo odbydou podobně tazatele pravice, že podobný
11 brak nejčastěji pro zisk a obohacení nakladatele vydáván jenom byl a že nic kladného a
12 užitečného dobytí z něj nelze. Úkolem této knihy jest přesvědčiti podobné povýšence o pravém
13 opaku jejich tvrzení; opraviti jejich názor v této věci, jakož i vyvrátiti všeobecně nesprávné
14 mínění veřejnosti o tomto domnělém literárním bejlí.

15 Moralisté a vůbec lidé holedbající se a pyšníci vědomím, že jsou vzdělanci kulturními,
16 označují jménem krvavý román neb zkráceně jen krvák každou knihu s tendencí
17 znemravňující, naplněnou do krajnosti drastickým líčením vražd, zločinů, násilí a
18 dobrodružství, s nejhrušším popisem všech možných lidských vášní a sklonů neřestných; oni
19 vidí v krvavém románu nakupenu všechnu špatnost světa, samé zlo a příklad, jakou kniha býti
20 nemá. Vzdělance uráží a odpuzuje způsob stavby podobných románů: rozvláčnost děje, látka
21 roztažená do nemožnosti a nekonečnosti, o kostře takové skladby ani nemluvě, kresba i popis
22 charakterů neúplná a nejasná, mdllost hovorů, gest a obrátů, mnohdy časový zmatek a
23 popletení osob, hrdinové nazdařbůh přicházející a libovolně odcházející ze světa vždy, jakmile
24 autoru překáží, scény vypočítané na nejbrutálnější dojmy čtoucího, málo myslícího a
25 neuvažujícího publika, nedostatek ušlechtilosti, vlivů mravních, spousta germanismů, atd.
26 Špatná kniha obsahem už jim stačí ku označení názvem krvák. Předpokládají, že v podobných
27 knihách musí krev téci na vědra, vražda na vraždě, násilí na násilí, neřest na neřesti
28 nakupena býti, ctnost a mravnost docela pomínuta a špatnost a zlo schválně co hlavní bod
29 vyzvednuta a zveličena.

30 Kterak se klamou podobní bláhovci! Zním případy, kdy probíráte se již stránkou
31 pětistou a posud jste o mord ani v podobenství nezavádili, nedočkavě dohlátate do konce a
32 ejhle! Jedna pitomá vražda korunuje celý, 786 stran silný krvák. A pak: někteří mordové jsou
33 tak způsobně líčeny, že sám Jirásek taktněji a vkusněji této nevděčné pasáže zhostit by se
34 nedovedl. Moderní román popisuje-li akt vraždy, co podrobností shledává, jakých popisů
35 vnitřku rozbouřeného se odvažuje, jen aby odůvodnil autor onen příšerný čin; velmi opatrně
36 podpírá jej duševními pohnutkami a pečlivě uváženou psychologii vraha a jeho oběti. Oč
37 důkladnější a lepší je střízlivý a jednoduchý popis vraždy v krvavém lidovém románu, při
38 kterém namnoze oběť svou vrah umlátí a ani neví proč. V řádném krváku krev není nikterak
39 vzácná šťáva, a tak když někomu projede srdcem chladná ocel dýky nebo mu někdo vpálí
40 kulku do břicha, nenaříká příliš (jako se to v slušných románech stává) nejvýše se zaklením
41 odejde ze světa. Zrovna jako vrah přílišnými slovy neodůvodňuje zamýšlený svůj čin, i oběť
42 vrahova bez velkého pathosu ze světa sejde, jemně i delikátně čtenáři vloží v srdce jistotu, že
43 v posledním sešitu bídník trestu neujde. Nad krvavým románem možno celé hodiny sníti,
44 neboť on vždy jen napoví a nikdy nedořekne, ponechávaje fantasii čtenářově co nejvolnější
45 pole. I popis vášní a smilstva bývá velice stručný, zato bývají rozvedeny hovory šlechetných
46 hrdinů románových, přísahy milenců, napomenutí matek, odstrašující příběhy životní jakož i
47 vlastenecké proslovy a historie.

48 Je beze sporu, že lidové romány nebo-li krváky udržovaly český národ svým velikým
49 rozšířením na živu, nehledě na to, že v některém kraji byly jedinou četbou dostavší se do ruky
50 tamnímu lidu.

(Josef Váchal: Krvavý román)

Přijímací zkoušky do 1.ročníku GJK – humanitní část – 1.kolo 2004

Následující úkoly vycházejí z příloženého textu. Přečtete ho pečlivě a úkoly řešte přímo do zadání. Pro orientaci se řiďte uvedeným číslem řádku

1. Napište kolik vět hlavních a vedlejších obsahuje souvětí „V řádném krváku krev není nikterak vzácná šťáva...“ (ř. 38-41). U vedlejších vět určete jejich druh:

2. Určete, jakými větnými členy jsou následující výrazy:

rehabilitovati (ř.3)

utajené (ř.5)

úkolem (ř.12)

nazdařbůh (ř.23)

3. U následujících slov určete všechny tvaroslovné kategorie:

ujímaje (ř.1)

holedbající se (ř.15)

by nedovedl (ř.33-34)

pětistou (ř.31)

4. Následující slova nahraďte českými antonymy:

rehabilitovati (ř.3)

pathosu (ř.42)

delikátně (ř.42)

5. Označte možnost, ve které jsou správně uvedena synonyma těchto výrazů:

zjevech (ř.5)

pitvatelé (ř. 9)

bejlí (ř.14)

Významový kontext musí být zachován!

- a) případech, čtenáři, plevelu
- b) žánrech, kritici, smetí
- c) omylech, autoři, braku
- d) postavách, literáti, špíně

6. Z jakých základových slov jsou odvozeny následující výrazy? Vypište je:

kratochvíli (ř.2)

obluzeninám (ř.10)

rozvláčnost (ř.20)

7. V čem se projevuje archaičnost autorského stylu? Označte řádek obsahující pouze správné charakteristiky.

- a) větná skladba, didaktičnost, emocionalita
- b) historismy, téma, koncovky infinitivu na -ti
- c) přechodníky, slovosled, slovní zásoba

U následujících otázek nemusí být správné pouze jedno řešení!

8. Za jakým účelem autor napsal tento text? Vyberte a označte správnou odpověď.

- a) aby pobavil čtenáře a zesměšnil odpůrce krvavých románů
- b) aby přesvědčil odpůrce o významu krvavých románů
- c) aby vyvrátil obecně rozšířené předsudky o literární hodnotě krváků
- d) aby ospravedlnil před čtenáři nízkou literární úroveň krvavých románů

9. V čem je podle autora přístup odpůrců krvavých románů k literatuře chybný? Vyberte a označte správnou odpověď.

- a) zabývají se pouze starší, již klasickou literaturou
- b) vnášejí do literatury morální hodnoty
- c) zabývají se pouze současnou, moderní literaturou
- d) jde jim pouze o vlastní zisk

11. Proč moralisté a vzdělanci nepovažují krvavý román za významný literární žánr? Vyberte a označte správnou odpověď.

- a) protože román má špatnou kompozici, postavy se nejeví reálně, jejich jednání postrádá zdůvodnění
- b) protože ho čtou málo myslící lidé, postavy krváků jsou příliš černobílé, děj románů je příliš jednoduchý
- c) protože je román přeplněn dialogy, má příliš mnoho postav, obsahuje příliš cizích slov
- d) protože krváky vznikají jen pro peníze, dávají člověku špatný příklad, postav nejsou jednoznačně charakterizovány

12. Proč autor textu předpokládá, že popis vraždy v krváku je lepší (od ř. 36) než psychologizující vhléd do mysli vrahy v románu moderním? Vyberte a označte správnou odpověď.

- a) protože moderní román upřednostňuje jako literárního hrdinu vraha na úkor obětí
- b) protože krvák poskytuje volné pole čtenářově fantazii a umožňuje mu tak hravě si domýšlet příčiny, jež vraha vedly k jeho činu
- c) protože vražd je v krvavém románu větší množství a čtenář tak může vrahům více porozumět
- d) protože krvák lépe uspokojí čtenářovu přirozenou krvelačnost a vychází vstříc jeho průměrnému vkusu

13. V čem autor spatřuje hlavní pozitiva krvavých románů? Vyberte a označte správnou odpověď.

- a) díky malé popisnosti a důrazu na děj jsou pro čtenáře srozumitelnější
- b) čtenář lépe udrží pozornost, protože v krvavých románech teče hodně krve
- c) poučují čtenáře o národní hrdosti
- d) mají národní význam, protože byly jediným žánrem, který mohli číst všichni Češi
- e) příběhy krvavých románů přináší čtenáři životní poučení, zdůrazňují ušlechtilé činy, varují před mravním selháním

14. Čím autor vyvrací argumenty odpůrců krvavého románu? Vyberte a označte správnou odpověď.

- a) i Alois Jirásek má ve svých románech krvavé scény
- b) k napsání krvavého románu je třeba velká zkušenost, protože ani Jirásek to neumí
- c) krvavý román uspokojí čtenářovu touhu po spravedlnosti, protože padouch je vždy spravedlivě potrestán
- d) krváky rozvíjí čtenářovu představivost

15. Co se z textu dovídáme o autorovi?

- a) považuje se za kulturního vzdělance
- b) chce čtenáře pobavit
- c) sám je čtenářem krváků
- d) očekává za svou práci uznání
- e) považuje svou práci za užitečnou

16. Mezi výrazovými prostředky, které autor používá, najdeme:

ironii metaforu výčet zvolání neologismy

Vyhledejte v textu příklady uvedených jazykových a stylistických prostředků:

17. Vaším posledním úkolem je popsat scénu vraždy z následující povídky:

„ Za časů povídky byla země žírná a louky věčně zelené. Sekáčům vykukovala z trav sotva hlava. Avšak hrdlořeza nic nepřiměje, aby se obrátil k libezným polím... “(V. Vančura)

Pokuste se tuto scénu popsat dvěma způsoby – první stylem krvavého románu, druhou stylem moderního románu (viz charakteristika J. Váchala). Rozsah každé z nich by neměl překročit 10 řádků. Hodnotit se bude to, jakým způsobem navážete na první souvětí, jakými stylistickými a jazykovými prostředky odlišíte obě varianty a samozřejmě pravopis.